

**ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ФІЗКУЛЬТУРНІЙ ОСВІТІ
МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ З ВОЛЕЙБОЛУ**

У статті зазначено, що сучасний етап розвитку суспільства, модернізація вищої фізкультурної освіти здійснюється в умовах переходу від індустріального до інформаційного суспільства. Суспільство пред'являє і пред'являтиме надалі високі вимоги до професійних якостей фізкультурних кадрів, у тому числі і до компетентності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційно-комунікаційна компетентність майбутніх тренерів-викладачів з волейболу характеризує їх здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології для вирішення практичних і професійних завдань з метою підвищення ефективності змагального процесу зі спортивних ігор.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, вища фізкультурна освіта, майбутні тренери-викладачі з волейболу.

Тищенко Т. Б. Об использовании информационно-коммуникационных технологий в высшем физкультурном образовании будущих тренеров-преподавателей по волейболу. В статье отмечено, что современный этап развития общества, модернизация высшего физкультурного образования осуществляется в условиях перехода от индустриального к информационному обществу. Общество предъявляет и будет предъявлять в дальнейшем высокие требования к профессиональным качествам физкультурных кадров, в том числе и к компетентности будущих тренеров-преподавателей по волейболу в сфере информационно-коммуникационных технологий. Информационно-коммуникационная компетентность будущих тренеров-преподавателей по волейболу характеризует их способность применять информационно-коммуникационные технологии для решения практических и профессиональных заданий с целью повышения эффективности соревновательного процесса по спортивным играм.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, высшее физкультурное образование, будущие тренеры-преподаватели по волейболу.

Tishchenko T. B. On the application of information and communication technologies in higher physical education of future coaches volleyball. The article pointed out that the current stage of development of society, the modernization of higher sports education is carried out in the transition from an industrial to an information society. Society places and bring further high demands on the professional qualities of sports training, including in the competence of the future coaches in volleyball in the field of information and communication technologies. Information and communication competent future coaches volleyball characterizes their ability to apply information and communication technologies to solve practical and professional tasks in order to increase the effectiveness of the adversarial process of sports games. Information and communication technologies - a pedagogical technology used software and hardware special offer for access to the various informational sources (electronic, print, instrumental, human) activities and tools. Information and communication technologies in higher physical education contribute to the disclosure, the preservation and development of personal qualities of the future coaches volleyball, integrating them into the educational environment of the university faculty and in the interests of the educational process, occupy a significant place in all kinds of educational practice. Informatization of higher sports education is shown through a set of measures for implementation in the educational process of training future coaches volleyball information products and information and communication technologies. The use of modern technical devices (computers, TV and video, interactive learning tools) and information and communication technologies contributes to a qualitatively new analysis and understanding of the pedagogical process, establishing new principles of relations teachers and jelly.

Key words: information and communication technologies, higher physical education, future coaches volleyball.

Вступ. У сучасний період ключовим аспектом підвищення ефективності системи вищої фізкультурної освіти та її успішної інтеграції в міжнародний освітній простір є активне впровадження інформаційно-комунікаційних в навчально-виховний процес професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів з волейболу у вищих навчальних закладах. Створення і розвиток інформаційного суспільства спрямоване на широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій фізкультурній освіті, що визначається поруч чинників. По-перше, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у вищу фізкультурну освіту істотним чином прискорює передачу знань і накопиченого соціального досвіду змагальної діяльності не лише від покоління до покоління, але і від однієї людини до іншої. По-друге, сучасні інформаційно-комунікаційні технології, підвищуючи якість навчання і вищої освіти, дозволяють майбутнім тренерам-викладачам з волейболу успішніше і швидше адаптуватися до доквілля і соціальних змін, що відбуваються. По-третє, активне і ефективно впровадження цих технологій стає важливим чинником створення системи вищої освіти, яка відповідає вимогам інформаційного суспільства і процесу реформування традиційної системи вищої фізкультурної освіти у світлі вимог сучасного індустріального суспільства. В умовах інтенсивного і динамічного формування і розвитку інформаційного суспільства, яке характеризується високою мірою впровадження у процеси інформатизації різних соціальних просторів громадського існування – матеріально-виробничого, політичного, духовного і соціального, освітнього, головними будуть інформаційні і комунікаційні процеси. Однієї з основних сфер розвитку інформаційно-комунікаційних технологій сучасного суспільства є система освіти, що визначає загальний рівень інтелектуального розвитку людей, їх матеріальних і духовних потреб.

Робота виконана відповідно до плану НДР Інституту фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Метою статті є з'ясування особливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій фізкультурній освіті майбутніх тренерів-викладачів з волейболу.

Результати дослідження. Зростаючі вимоги суспільства до модернізації вищої фізкультурної освіти обумовлюють необхідність пошуку більше ефективних шляхів і засобів їх здійснення. Формування професійної компетентності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу потребує ґрунтовного осмислення тих загальнотеоретичних ідей і положень, які лежать в основі розвитку відповідної галузі знання і без засвоєння яких неможливо глибоко зрозуміти науку взагалі. У зв'язку з цим загострилася потреба в новому знанні, розвитку інноваційних процесів у педагогіці вищої школи. Глобальне впровадження комп'ютерних технологій в усі сфери діяльності, формування нових комунікацій і високоавтоматизованого інформаційного середовища стали не лише початком перетворення традиційної системи освіти, але і першим кроком до формування інформаційного суспільства. Головним чинником, що визначає важливість і доцільність реформування системи вищої фізкультурної освіти являється необхідність відповіді на ті основні виклики, які зробило людству XXI століття: необхідність переходу суспільства до нової стратегії розвитку на основі знань і високоефективних інформаційно-телекомунікаційних технологій; фундаментальна залежність нашої цивілізації від тих здібностей і якостей особистості, які формуються вищою фізкультурною освітою; можливість успішного розвитку суспільства на основі ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій; зв'язок між рівнем добробуту нації, національною безпекою держави і станом освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Формування особистості майбутнього тренера-викладача з волейболу повинне стати процесом, що забезпечує неперервне оволодіння професією, постійний розвиток знань, змісту і структури професійної діяльності, пов'язаною з підготовкою спортсменів. Для ефективної професійної діяльності потрібні ґрунтовні знання не лише за профілем спеціальності, але й ті, що дозволяють глибоко зрозуміти, осмислити необхідні уміння і якості особистості, необхідні для успішної кар'єри.

У своєму дослідженні ми виходили з того, що :

а) основа розвитку професійних якостей майбутніх тренерів-викладачів з волейболу формується у вищому навчальному закладі. Цей процес тривалий і залежить від психофізіологічних, психічних і інших особистісних характеристик, економічних умов і соціальної мобільності студентів; б) актуальність дослідження застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій фізкультурній освіті полягає в тому, що людина сучасного суспільства, особливо студент без використання інформаційно-комунікаційних технологій не представляє свого життя і будь-який вид своєї діяльності, зокрема навчальної; в) інформаційно-комунікаційні технології в навчальній діяльності виступають не лише як інструмент і засіб обробки, передачі та зберігання інформації, а також як соціальний феномен.

Основними напрямками формування системи освіти, як вважає А.І. Яковлев, є такі: підвищення якості освіти шляхом його фундаменталізації, інформування тих, хто навчається, про сучасні досягнення науки у більшому обсязі і з більшою швидкістю; забезпечення націленості навчання на нові інформаційно-комунікаційні технології; забезпечення більшої доступності освіти для усіх груп населення; підвищення творчого потенціалу освіти [5].

З позицій сьогодення виникла необхідність дослідження сучасних форм організації педагогічної діяльності у сфері Інтернет-ресурсів, яку можна розглядати як глобальне інформаційно-освітнє середовище або простір взаємодії усіх учасників освітнього процесу. М.Х. Тотрова вважає, що інформаційно-комунікаційні технології можуть виступати каталізатором різних змін у змісті, методах і кінцевій якості процесів викладання і навчання, найчастіше проводячи зміни від лекційної форми навчання до конструктивним дослідницько-спрямованим заняттям [4, с. 290]. Міра очікуваних змін від використання ІКТ в освіті досить не однозначна, проте уявлення про потужний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку освітніх процесів є найбільш загальним для багатьох науковців. Широка інформатизація усіх сфер людської діяльності, на думку Р.Ф. Абдєєва, створить умови для самореалізації особистості, розкриття її творчих можливостей і здібностей в обстановці вільного доступу до будь-якої інформації, включеної в соціальні комунікації та інформаційні банки на базі новітніх інформаційних технологій [1, с. 85].

Зарубіжні дослідники (А. Boucher [6], D. Hawkrigde, J. Jaworski, Н. McMahon [7], R. Sheeran [8]) присвятили свою увагу питанням, пов'язаним з інформатизацією освіти. Становлення системи вищої фізкультурної освіти, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір, супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці освітнього процесу, пов'язаними з внесенням коректив в зміст технологій навчання. Технології навчання мають бути адекватні сучасним технічним можливостям і сприяти гармонійному входженню студента в інформаційне суспільство. Інформаційно-комунікаційні технології – це педагогічні технології, які використовують програмні і технічні засоби спеціальної пропозиції для доступу до різних інформативних джерел (електронних, друкованих, інструментальних, людських) і інструментів діяльності. Як вважають О.Г. Воробйова та Е.А. Плеханова, інформаційно-комунікаційні технології повинні бути тільки допоміжним засобом, інструментом, який використовується для цікавішого процесу навчання і глибшого засвоєння знань, наближеного до практики [2]. Застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у вищій освіті сьогодні необхідно, це дозволить з часом підвищити ефективність і якість освіти в країні і стати необхідною умовою цього на шляху до інформаційного суспільства. На думку науковців, повинна розвинути ІКТ-індустрія для сфери освіти, спрямована на виробництво необхідних інноваційних освітніх технологій - ігрових, устаткування та створення відеотек.

Інформаційно-комунікаційні технології у вищій фізкультурній освіті сприяють розкриттю, збереженню і розвитку особистісних якостей майбутніх тренерів-викладачів з волейболу, інтеграції їх в інформаційно-освітнє середовища факультету і вищого навчального закладу в інтересах навчально-виховного процесу, займають значне місце у всіх видах освітньої практики. В.Ф. Петров вважає, що успішна соціальна адаптація студентів до освітнього процесу є не самоціллю, а

об'єктивною необхідністю в умовах модернізації вищої професійної освіти [3]. У сучасному суспільстві відбувається збільшення ролі і значущості інформації, інформаційних телекомунікацій, створення єдиного інформаційного простору. Тому відбувається вдосконалення педагогічних основ організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах з використанням комп'ютерної техніки при вирішенні професійних завдань. Ефективність діяльності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу відображає інформаційно-комунікаційну компетентність суб'єктів, можливість ухвалення ефективних рішень у змагальній діяльності. Прикладом успішної реалізації інформаційно-комунікаційних технологій стала поява Інтернету – глобальній комп'ютерній мережі з її практично необмеженими можливостями збору та зберігання інформації, передачі її кожному користувачеві. Перші кроки по впровадженню Інтернету в систему освіти показали його величезні можливості для її розвитку. Відмітимо, що сучасний етап застосування Інтернету в освіті є експериментальним. Йде процес накопичення досвіду, пошуку шляху підвищення якості навчання і нових форм використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. Труднощі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес вищого навчального закладу виникають не лише через відсутність методичної бази їх використання у навчальному процесі, але і через відсутність методології розробки інформаційно-комунікаційних технологій для системи освіти.

Результати дослідження свідчать, що наявність інформаційно-комунікаційної компетентності дозволяє майбутньому тренеру-викладачу з волейболу успішно реалізувати себе у різних видах навчальної діяльності. Аналіз даних анкетування студентів свідчить, що 76,8% респондентів використовують інформаційно-комунікаційні технології в підготовці до занять, у самостійній роботі з електронними освітніми ресурсами, у тому числі з інформацією в Інтернет-просторі і аудіо-відео-інформацією з навчальною метою, але, лише 12,3% опитаних студентів працюють з метою навчання роботі з новими комп'ютерними програмами. Цьому сприяє відповідний рівень інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу: знання і уміння в здійсненні пошуку інформації в Інтернеті, застосуванні можливостей операційної системи; уміння працювати із стандартним додатком Microsoft Office, у соціальних мережеских співтовариствах Інтернету та створювати власні електронні ресурси.

ВИСНОВКИ. Інформатизація системи вищої фізкультурної освіти проявляється через комплекс заходів щодо впровадження у навчально-виховний процес професійної підготовки майбутніх тренерів-викладачів з волейболу інформаційної продукції і інформаційно-комунікаційних технологій. Використання сучасних технічних пристроїв (комп'ютерів, теле- і відеоапаратури, інтерактивних засобів навчання) і інформаційно-комунікаційних технологій сприяє якісно новому аналізу і розумінню педагогічного процесу, встановлення нових принципів відносин викладачів і студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абдеев Р.Ф. Единое мировое распределенно-локальное информационно-сотовое сообщество на пути к информационно-космической цивилизации / Р.Ф. Абдеев // Проблемы информатиологии и мирового информационного сообщества. – М. : Наука, 1997. – 280 с.
2. Воробьева Е. Г. Применение информационно-коммуникационных технологии в высшем образовании: на пути к «информационному обществу» / Е. Г. Воробьева, Е. А. Плеханова // Концепт. – 2014. – Современные научные исследования. Выпуск 2. – <http://e-koncept.ru/2014/55045.htm>.
3. Петров В. Ф. Информационно-коммуникационные технологии как фактор социальной адаптации студентов [Електронний ресурс] /В.Ф. Петров // Режим доступу : [http:// ww.teoria-practica.ru/rus-/files-/arhiv_zhurnala-/2012/9/-filosofiya/petrov.pdf](http://ww.teoria-practica.ru/rus-/files-/arhiv_zhurnala-/2012/9/-filosofiya/petrov.pdf)
4. Тотрова М. Х. оптимизация качества высшего образования на основе информационно-коммуникационных технологий / М. Х. Тотрова // Вектор науки ТГУ. – 2012. – № 2 (9) – С. 290-292.
5. Яковлев А. И. Информационно-коммуникационные технологии в образовании [Електронний ресурс] / А. И. Яковлев // Режим доступу : [http:// mag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/bce6d4452de1cad0c3256c4d005253d0](http://mag.iis.ru/arc/infosoc/emag.nsf/BPA/bce6d4452de1cad0c3256c4d005253d0)
6. Boucher A. Information technology-based teaching and learning in higher education: a view of the economic issues / A. Boucher // Journal of Information Technology for Teacher Education. – 1998. – Vol. 7, no. 1. – P. 87–111.
7. Hawkrigge D. Computers in Third World Schools: examples, experiences and issues / D. Hawkrigge, J. Jaworski, H. McMahon. – London: Macmillan, 1990. – Vol. 36 (6). – P. 8–9.
8. Sheeran R. Beyond the first five years: Lessons learned in transforming teaching and learning / R. Sheeran // Educause Review. – 2001. – Vol. 36, no. 4. – P. 12–13.

УДК: 615.8:612.17-053.85

Толкачова О.В., Дорошенко В.В.

Запорізький національний технічний університет, Запорізький національний університет

ВПЛИВ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ ВПРАВ ПРИРОДНОГО РУХУ «БІЛОЯР» НА СТАН КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ ЖІНОК ЗРІЛОГО ВІКУ

У статті подається аналіз впливу реабілітаційного комплексу вправ природного руху «Білояр» на стан кардіореспіраторної системи жінок зрілого віку. Показано, що в процесі застосування комплексу вправ природного руху «Білояр» відзначається достовірне покращення величин досліджуваних показників, що може служити підтвердженням ефективності та доцільності використання даного комплексу для покращення функціонального стану